

PM 2005 RVII (Dnr 325-4889/2004)

Förslag till reviderade riktlinjer för föräldrars ersättning till staden för placerade barn

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Förslag till reviderade riktlinjer för föräldrars ersättning till staden för placerade barn godkänns, att gälla från och med den 1 juni 2005.

Föredragande borgarrådet Margareta Olofsson anför följande.

Bakgrund

Riktlinjerna för fastställande av föräldrars ersättning till staden har gällt sedan 1992. Syftet med de reviderade riktlinjerna är att anpassa riktlinjerna till nu gällande lagstiftning, att stärka likställigheten i staden samt att erbjuda vägledning och stöd för handläggningen. I de nya riktlinjerna föreslås att nämnderna regelmässigt ska utreda föräldrarnas försörjningsförmåga och att ersättningsbelopp alltid ska fattas för vardera föräldern när ett barn dygnetrunt placeras. Därutöver föreslås att föräldrarna så tidigt som möjligt informeras om deras ersättningsskyldighet och om vilka konsekvenser placeringen kan innebära för deras ekonomi.

Remisser

Ärendet har för synpunkter remitterats till stadsledningskontoret samt stadsdelsnämnderna Kungsholmen, Skarpnäck och Skärholmen.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen godkänner socialtjänstnämndens förslag till riktlinjer för föräldrars ersättning till staden för placerade barn.

Kungsholmens stadsdelsnämnd anser att nya riktlinjer för föräldrars ersättning till staden för placerade barn är välkomna. Nämnden anser att förslaget är tydligt och bra och att det kommer vara till stöd i handläggningen. Nämnden saknar dock ett avsnitt gällande ersättningsregler när förälder och barn är placerade tillsammans.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd anser att förslaget till riktlinjer är klara och bra och kan utgöra ett gott stöd i handläggningen. Skarpnäcks stadsdelsnämnd efterlyser en precisering av vilket belopp som åsyftas för att undvika att olika belopp används vid beräkning av inkomst av tjänst. Nämnden anser vidare att föräldrarna till ett handikappat barn som placerats enligt SoL kunde få behålla barnbidraget såsom vid placering enligt LSS eftersom förutsättningarna för övrigt är desamma som vid placering enligt LSS, det vill säga barnet är placerat på grund av handikappet och inte på grund av oförmåga hos föräldrarna.

Skärholmens stadsdelsnämnd anser att riktlinjerna ger konkreta och handfasta rutiner som stöd i handläggningen. Nämnden instämmer i att hanteringen av föräldrars ersättning ska bli enhetlig i hela staden.

Mina synpunkter

För en kommunal likvärdighet krävs att riktlinjerna för handläggning är gemensamma över staden. Nuvarande riktlinjer för föräldrars ersättning till staden för placerade barn har medfört att tillämpningen skiljer sig mellan stadsdelsnämnderna när det gäller att över huvud taget utreda och fatta beslut om ersättning. De föreslagna ändringarna innebär att stadsdelsnämnderna får verktyg för en likvärdig handläggning.

Kungsholmens stadsdelsnämnd saknar ett avsnitt gällande ersättningsregler när förälder och barn är placerade tillsammans. Ett stycke om detta är nu införd under avsnittet Beräkning av ersättningen.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd gör ett antal påpekanden som i sig inte påverkar själva riktlinjerna. Nämndens önskemål om att föräldrar till ett handikappat barn som är placerat enligt SoL kunde få behålla barnbidraget såsom vid placering enligt LSS kan inte tillgodoses eftersom riktlinjerna i detta fall följer gällande lagstiftning. Övriga synpunkter från Skarpnäcks stadsdelsnämnd överlämnas till socialtjänstförvaltningen för att dessa ska finnas med vid kommande utbildningar och ev. tolkningar av riktlinjerna.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta följande

Förslag till reviderade riktlinjer för föräldrars ersättning till staden för placerade barn godkänns att gälla från och med den 1 juni 2005.

Stockholm den 21 april 2005

MARGARETA OLOFSSON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

ÄRENDET

Riktlinjerna för fastställande av föräldrars ersättning till staden har gällt sedan 1992. Syftet med revidering är att anpassa riktlinjerna till nu gällande lagstiftning, att stärka likställigheten i staden samt att erbjuda vägledning och stöd för handläggningen. I de reviderade riktlinjerna föreslås att nämnderna regelmässigt ska utreda föräldrarnas försörjningsförmåga och att ersättningsbelopp alltid ska fattas för vardera föräldern när ett barn dygnetrunt placeras. Därutöver föreslås att föräldrarna så tidigt som möjligt informeras om deras ersättningsskyldighet och om vilka konsekvenser placeringen kan innebära för deras ekonomi.

Socialtjänstnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 30 november 2004 följande

1. Socialtjänstnämnden godkänner för egen del förslaget till reviderade riktlinjer.
2. Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen för beslut.

Socialtjänstförvaltningens tjänstutlåtande av den 12 oktober 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Ur ett stadsövergripande perspektiv anser förvaltningen att det är viktigt att få till stånd en enhetlig behandling av föräldrarnas ersättningsskyldighet oavsett vilken stadsdel som har placerat ett barn. Det bedöms också angeläget att underlätta hanteringen genom rutiner och hjälpmedel för handläggningen.

De nu gällande riktlinjerna innehåller i stort sett endast en anvisning om hur storleken på föräldrarnas ersättningsbelopp ska beräknas. Detta har medfört att tillämpningen skiljer sig mellan stadsdelarna när det gäller att över huvud taget utreda och fatta beslut om ersättning. Det skiljer sig också och när det gäller vilka fribelopps- och tidsgränser som tillämpas. Vid stadsdelsförvaltningarna upplevs handläggningen ofta som invecklad och tidskrävande. Dessutom upplevs hanteringen många gånger som känslig i relation till föräldrarna, särskilt om vården av barnet sker utan föräldrarnas samtycke.

I detta förslag till nya riktlinjer föreslås att en utredning om föräldrarnas försörjningsförmåga regelmässigt ska göras och att ett beslut om ersättningsbelopp alltid ska fattas för vardera föräldern när ett barn dygnetrunt placeras genom stadens försorg. Dessutom föreslås att utredaren så tidigt i utredningsprocessen som möjligt ska informera föräldrarna om deras ersättningsskyldighet samt om vilka konsekvenser i övrigt placeringen kan innebära för deras ekonomi. Materialet inleds med ett avsnitt som innehåller information om förutsättningar, gällande lagstiftning på området, socialtjänstens skyldigheter samt information om regler för angränsande bidrag och ersättningar.

Därefter följer ett avsnitt som anger vilka tids- och beloppsgränser som ska gälla för uttag av ersättningen från föräldrarna. Förvaltningens förslag i detta sammanhang är att beslut om föräldrarnas ersättning alltid ska fattas så snart *placeringstiden överstiger en månad*, dvs. att föräldern inte har barnet hemma på minst en månad. Vidare föreslår förvaltningen att om det framräknade ersättningsbeloppet blir lägre än *100 kr per barn och månad* ska ersättningen inte tas ut från föräldern.

Utgångspunkten för förvaltningens förslag är att dessa följer Försäkringskassans regler för rätten till underhållsstöd samt regler för återbetalningsbeloppet vid underhållsstöd, eftersom ersättningsbeloppet beräknas på samma sätt och är lika stort som återbetalningsbeloppet. I enlighet med detta resonemang följer förvaltningens förslag när det gäller umgängesavdrag också Försäkringskassans regler för umgängesavdrag vid underhållsstöd.

Slutligen följer ett avsnitt med handläggningsrutiner vars syfte är att ge en metodiskt vägledning för handläggaren och i särskilda bilagor återfinns blanketter som kan användas som hjälpmedel i handläggningen.

Riktlinjerna reglerar ej handläggningen med avseende på vilken befattning som ska ansvara för uppgifterna vid förvaltningarna, dvs. organisation, delegation och rutiner för kravhantering beslutas och säkerställs av respektive stadsdelsnämnd.

Bilagor

Reviderade riktlinjer för handläggning av föräldrars ersättning till staden för placerade barn, *bilaga 1*.

Information till föräldrar om underhållsskyldigheten när barn under 18 år placeras i familjehem eller på institution, *bilaga 2*.

Beslutsformulär, *bilaga 3*.

Beräkningsunderlag formulär, *bilaga 4*.

Ansökan till länsrätt formulär, *bilaga 5*.

REMISSER

Ärendet har för synpunkter remitterats till stadsledningskontoret, stadsdelsnämnderna Kungsholmen, Skarpnäck och Skärholmen.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 28 mars 2005 är i huvudsak av följande lydelse.

Syftet med stadens riktlinjer är att den enskilde skall få en likvärdig behandling och bedömning om insatser oavsett var i staden han/hon bor. Socialtjänstnämnden anger att det finns oklarheter bland handläggarna om behandling av föräldrarnas ersättningsskyldighet till staden för placerade barn. Riktlinjerna anges inte följa den gällande lagstiftningen. Stadsledningskontoret delar därför socialtjänstnämndens uppfattning om behovet av revidering av de gällande riktlinjerna och vill betona vikten av likvärdig handläggning av ärenden mellan stadsdelsförvaltningarna. Stadsledningskontoret anser därutöver att samtliga handläggare bör få utbildning för att därigenom erhålla god kännedom om de revideringarna som föreslås i riktlinjerna. Det är först efter det som handläggningen av ärenden kan utgå från stadens gemensamma principer.

Socialtjänstnämnden föreslår att föräldrarnas ersättningsskyldighet inträder så snart placeringstiden överstiger en månad och att avgifter lägre än 100 kr per barn och månad inte tas ut från föräldern. Stadsledningskontoret instämmer i nämndens förslag då det följer försäkringskassans regler för rätten till underhållsstöd samt regler för återbetalningsbeloppet vid underhållsstöd.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen godkänner socialtjänstnämndens förslag till reviderade riktlinjer för föräldrars ersättning till staden för placerade barn.

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslöt den 17 februari 2005 att överlämna och åberopa tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 3 februari 2005 är i huvudsak av följande lydelse.

Nya riktlinjer för föräldrars ersättning till staden för placerade barn är välkomna. Förslaget är tydligt och bra och kommer vara till stöd i handläggningen. Dock saknas ett avsnitt gällande ersättningsregler när förälder och barn är placerade tillsammans.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslöt den 7 april 2005 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 4 mars 2005 är i huvudsak av följande lydelse.

Sammantaget anser förvaltningen att förslaget till riktlinjer är klara och bra och kan utgöra ett gott stöd i handläggningen. Det är dessutom inte alltid föräldrarna är positiva till att betala för sina barns vård och då är klara riktlinjer en nödvändighet.

Några saker vill dock förvaltningen ta upp.

I handläggningskapitlets del rörande Beräkning av ersättningen /Inkomstberäkning (sid 6) förekommer ”inkomst av tjänst”. Inkomstberäkningen skall baseras på den senaste taxeringen. På utdraget från skatteverket finns numera inte detta uttryck kvar. Där står Taxerad förvärvsinkomst och Beskattningsbar förvärvsinkomst. Förvaltningen efterlyser en precisering av vilket belopp som åsyftas för att undvika att olika belopp används vid beräkningen.

I samma del finns en skrivning om Jämkning (sid 8). Förvaltningen saknar en diskussion om skulders betydelse vid bedömningen av skäligt belopp. Finns det t ex några ”skäliga” skulder?

I kapitlet Allmänna förutsättningar, delen om Föräldrars ersättningsskyldighet till staden (sid 5) står: ”För kortare placeringstid än en månad tas ingen ersättning ut från föräldrarna. Beslut om eftergift enligt 9 kap 4 § SoL ska fattas.” Förvaltningen anser att det är utmärkt att de administrativa åtgärderna (beslutsfattande t ex) blir tydliggjorda, men undrar ändå om inte en journalanteckning om att ingen ersättning ska tas ut skulle kunna räcka, när placeringstiden understiger en månad.

I samma kapitel, delen Ekonomiska konsekvenser när ett barn placeras (sid 3) står ”Vid SoL- och LVU-placeringar betalar inte FK ut barnbidraget till föräldrarna.” Och lite längre ner: ”Vid LSS-placeringar väljer föräldrarna själva om barnbidraget ska fortsätta att utbetalas till dem eller om det ska utbetalas till familjehemmet”. Inom handikappomsorgen placeras barn nästan uteslutande enligt LSS men någon enstaka gång enligt SoL. Detta beror t ex på att en LSS-institution av någon anledning inte finns som bedöms lämpligast för just det barnet. Förutsättningarna för övrigt är desamma som vid placering enligt LSS, dvs barnet är placerat pga handikappet och inte pga oförmåga hos föräldrarna. Det vore därför praktiskt att föräldrarna till ett handikappat barn som placerats enligt SoL kunde få behålla barnbidraget såsom vid placering enligt LSS. *Där avgör lagstiftning*

Till slut något som ligger utanför remissens innehåll men som ändå är av stor betydelse för den administration som följer av riktlinjerna. Förvaltningen önskar att Paraplysystemet får nya fungerande mallar i anslutning till de nya riktlinjerna.

Skärholmens stadsdelsnämnd beslöt den 10 mars 2005 att överlämna och återropa tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande är i huvudsak av följande lydelse.

De nu reviderade riktlinjerna ger en grundlig vägledning om de ekonomiska förutsättningarna och lagstiftningen i samband med en placering. Riktlinjerna ger också konkreta och handfasta rutiner som stöd i handläggningen. Avsikten med riktlinjerna har även varit att hanteringen av föräldrars ersättning ska bli enhetlig i hela staden. Vi instämmer i att detta är viktigt. De riktlinjer som gällt hittills har varit kortfattade och fått till följd att tillämpningen skiljt sig mellan stadsdelarna men även inom stadsdelsförvaltningen. Utifrån de nya riktlinjerna kommer förvaltningen att gå igenom hur man på bästa sätt ska organisera administrativt stöd, rutiner för kravhantering med mera.

REVIDERADE RIKTLINJER FÖR HANDLÄGGNING AV FÖRÄLDRARS ER-SÄTTNING TILL STADEN FÖR PLACERADE BARN

INLEDNING	7
ALLMÄNNA FÖRUTSÄTTNINGAR.....	7
Föräldrarnas ersättningsskyldighet.....	7
Ekonomiska konsekvenser när ett barn placeras.....	7
Barnbidrag/ förlängt barnbidrag	7
Studiebidrag och eventuellt inackorderingstillägg	8
Underhållsstöd	8
Barnpension	8
Vårdbidrag.....	8
Bostadsbidrag.....	8
Försörjningsstöd	8
När barnet fyller 18 år.....	8
Information till föräldrarna.....	9
Föräldrars ersättningsskyldighet till staden.....	9
HANDLÄGGNING	9
Beräkning av ersättningen.....	9
Nödvändiga handlingar.....	10
Inkomstberäkning.....	10
Beräkning av ersättningsbeloppet.....	11
Kommunicering av beräkningsunderlaget.....	11
Jämkning.....	12
Beslut om ersättning.....	12
Delgivning av beslut.....	12
Överklagan	12
Ändring av ersättningsbelopp	12
Årlig omräkning	12
Umgängesavdrag.....	12
UTEBLIVEN BETALNING.....	13
Ersättningstalan vid placeringar enligt SoL och LVU.....	13
Förutsättningar för ersättningstalan	13
Utredning om betalningsförmåga.....	13
Kraveftergift.....	13
Ansökan till länsrätten	13
Indrivningsåtgärder vid placeringar enligt LSS	14
Lämplig hanteringsmodell	14
Bilagor.....	14
1. Utdrag ur centrala lagar och förordningar	
2. Skriftlig information till föräldrar	
3. Blankett för beräkning	
4. Blankett för beslut	
5. Blankett för ansökan till länsrätten	

INLEDNING

Kommunstyrelsen i Stockholm har enligt stadens reglemente befogenhet att utfärda riktlinjer för nämndernas verksamhet. Detta dokument innehåller anvisningar för handläggningen av föräldrars ersättning till staden för kostnader för dygnetruntplacerade barn under 18 år. Det är enligt stadens reglemente stadsdelsnämnderna och socialtjänstnämnden som ansvarar för dessa uppgifter.

Den lagstiftning som främst ligger till grund för kommunens rätt att ta ut ersättning av föräldrar är 7 kap 1§ föräldrabalken (FB), 8 kap 1 § socialtjänstlagen (SoL) och 20 § Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Hur ersättningen ska bestämmas framgår i 6 kap. 2 - 4 §§ socialtjänstförordningen (SoF).

I dessa riktlinjer slås det fast att när ett barn dygnetruntplaceras genom stadens försorg ska regelmässigt en utredning om föräldrarnas försörjningsförmåga göras och ett beslut om ersättningsbelopp ska fattas för vardera föräldern.

Föräldrarna ska, så snart det står klart att det kan bli aktuellt med en insats i form av dygnetruntplacering av barnet, informeras om sin ersättningsskyldighet för vården samt om vilka konsekvenser det i övrigt innebär för deras ekonomi.

ALLMÄNNA FÖRUTSÄTTNINGAR

Föräldrarnas ersättningsskyldighet

Enligt 7 kap 1§ FB har föräldrar, var för sig, försörjningsskyldighet gentemot sina barn. För föräldrar som inte bor med barnet fullföljs denna skyldighet genom underhållsbidrag.

När barn är dygnetruntplacerade har föräldrar enligt 8 kap 1 § SoL och 20 § LSS skyldighet att bidra till kommunens kostnader för vården. Detta gäller oavsett om placeringen skett med stöd av SoL, LSS eller utan vårdnadshavarens samtycke med stöd av Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU).

I LSS-förordningen 5 § hänvisas till 6 kap. 2 - 4 §§ SoF där det framgår att ersättningen ska bestämmas efter samma grunder som om det gällde att bestämma återbetalningsskyldighet för var och en av föräldrarna enligt lagen om underhållsstöd. Var och en av föräldrarna ska bidra, men beloppet får inte överstiga vad som för varje tid motsvarar underhållsstödsbeloppet.

Ersättningsskyldigheten gäller vid såväl tillfälliga som stadigvarande placeringar och från den dag ett beslut om placering verkställs. Skyldigheten gäller både vid placering i familjehem och vid placering på institution.

Ekonomiska konsekvenser när ett barn placeras

När ett barn dygnetruntplaceras medför det att föräldrarna förlorar rätten till socialförsäkringsförmåner som är knutna till att de har barnet i sin vård.

Stadsdelsnämnden har alltid skyldighet att meddela Försäkringskassan (FK) när ett barn blir dygnetruntplacerat och har även ansvar för att anmäla till FK om barnet omplaceras eller flyttar hem till föräldern igen.

Barnbidrag/ förlängt barnbidrag

Vid SOL- och LVU-placeringar betalar inte FK ut barnbidraget till föräldern.

Efter framställning av stadsdelsnämnden ska FK utbetala barnbidraget till familjehemmet. Om kostnadsersättningen ska reduceras med motsvarande belopp.

(4§ tredje stycket Lagen om allmänna barnbidrag (ABBL) och 8§ Lagen om förlängt barnbidrag (FBBL)).

Vid institutionsplaceringar ska barnbidraget uppbäras av stadsdelsnämnden. Framställning om detta görs också hos FK.

Stadsdelsnämnden ansvarar för att anmäla till försäkringskassan om barnet omplaceras eller flyttar hem till föräldern igen. (7§ ABBL och 8§ FBBL.)

Vid LSS-placeringar väljer föräldrarna själva om barnbidraget ska fortsätta utbetalas till dem eller om det ska utbetalas till familjehemmet, vilket därefter regleras via omkostnadsersättningen.

Studiebidrag och eventuellt inackorderingstillägg

Om ett barn är placerat kan studiehjälp för en omyndig studerande betalas ut till stadsdelsnämnden eller någon annan för att användas till den omyndiges utbildning och uppehälle. Begäran om ändrad betalningsmottagare görs till lokala CSN. Av begäran ska det framgå att stadsdelsnämnden i utredning kommit fram till att stadsdelsnämnden ska vara betalningsmottagare. Det är också möjligt att begära att ett familjehem ska vara betalningsmottagare. Omkostnadsersättningen ska då reduceras med motsvarande belopp. (33§ 2st Studiestödsförordningen)

Underhållsstöd

Om en förälder haft underhållsstöd från FK dras detta in när ett barn placeras utanför hemmet. Stadsdelsnämnden är skyldig att omgående meddela FK att barnet har placerats. Underhållsstöd till boföräldern ska dras in från första månadsskiftet efter barnets faktiska flyttning.

För den förälder som före placeringen har betalat ett återbetalningsbelopp för underhållsstöd till FK innebär det att återbetalningsskyldigheten till FK upphör från placeringsdatumet och tills vidare. I stället ska stadsdelsnämnden ställa motsvarande ersättningskrav på den föräldern.

Stadsdelsnämnden ska även anmäla till FK när en placering upphört och barnet åter bor hos förälder. Föräldern måste då på nytt göra en ansökan om underhållsstöd hos FK.

Barnpension

Barnpension kan ej uppbäras av kommunen som ersättning för kommunens kostnader för vård. FK fortsätter att betala ut barnpensionen till föräldern. Eftersom barnpensionen är avsedd för barnet bör föräldern uppmanas att med dessa medel stå för vissa av barnets kostnader under placeringstiden, exempelvis kläder och fritidsaktiviteter. Omkostnadsersättningen ska då reduceras med motsvarande belopp.

Om föräldern inte går med på detta kan det framräknade ersättningsbeloppet till kommunen jämkas uppåt med hänvisning till inkomsten av barnpension. Det jämkade ersättningsbeloppet får dock aldrig överstiga aktuellt underhållsstödsbelopp.

Om ett barn som placeras uppbär barnpension är stadsdelsnämnden enligt 5 kap 3 § punkt 3 SoF skyldig att anmäla till överförmyndaren om det kan antas föreligga förhållanden som talar för att en förälder inte kommer att förvalta barnets egendom på ett betryggande sätt.

Vårdbidrag

Vårdbidrag avseende ett placerat barn beviljas ej från FK. Ett familjehem har alltså inte rätt till vårdbidrag. Däremot kan en särskilt förordnad vårdnadshavare uppbära vårdbidrag.

Bostadsbidrag

Bostadsbidrag och KBH, Kommunalt bostadsbidrag för funktionshindrade, kan komma att minska eller dras in.

Försörjningsstöd

Försörjningsstöd beviljas inte avseende kostnader för ett barn som är placerat.

När barnet fyller 18 år

När det placerade barnet fyller 18 år upphör kommunens möjlighet att ta ut ersättning från föräldrarna även om den unge fortfarande omfattas av föräldrarnas försörjningsskyldighet, dvs. går i skolan.

Den unge ska inför 18-årsdagen uppmanas att själv ansöka om förlängt underhållsstöd från sina föräldrar hos FK. Ansökan bör göras ett par månader innan. Eventuellt förlängt underhålls-

stöd utbetalas liksom studiebidraget till den unge själv som får stå för sina egna kostnader i motsvarande utsträckning. Detta regleras därefter via omkostnadsersättningen.

Information till föräldrarna

Så tidigt i utredningsprocessen som möjligt, när det kan antas att en dygnetruntplacering kan bli aktuell, ska utredaren informera föräldrarna om deras ersättningsskyldighet för barnets kostnader. Föräldrarna ska även informeras om vilka konsekvenser placeringen kan få för deras ekonomi i övrigt. Informationen bör lämnas både muntligt och genom ett skriftligt informationsblad. (Bilaga)

Föräldrars ersättningsskyldighet till staden

När ett barn dygnetruntplaceras genom stadens försorg ska regelmässigt en utredning om föräldrarnas försörjningsförmåga göras och beslut ska fattas enligt följande:

- *Beslut om föräldrarnas ersättning ska alltid fattas så snart placeringstiden överstiger en månad.*
Om placeringstiden överstiger en månad gäller ersättningsskyldigheten från den dag placeringen verkställdes, vilket innebär att beslutet ibland blir retroaktivt.
Detta gäller oavsett om det är en stadigvarande placering, en tillfällig placering under utredningstiden eller om barnet flyttas. Det avgörande är att föräldern inte har barnet hemma på minst en månad.
- *Ett beslut ska fattas för vardera föräldern.*
Det gäller även om föräldrarna är sammanboende.
- *Beslutet ska alltid innehålla ett beslutat ersättningsbelopp.*
Ersättningsbeloppet kan vara 0 kr. Beloppet får inte överstiga vad som för varje tid motsvarar underhållsstödsbeloppet. Beslutet kan omprövas under hela placeringstiden. Föräldrarna har skyldighet att meddela ändrade förhållanden.
- *Om det framräknade ersättningsbeloppet blir lägre än 100 kr per barn och månad tas ersättningen inte ut från föräldern.*
- *För kortare placeringstid än en månad tas ingen ersättning ut från föräldrarna.*
Beslut om eftergift enligt 9 kap 4§ SoL ska fattas.
- *Om en förälder inte betalar ersättning i enlighet med fattat beslut är utgångspunkten att kravåtgärder alltid ska vidtagas.*
Vid placeringar enligt LSS innebär det att ta ställning till om indrivningsåtgärder och ansökan om betalningsföreläggande ska göras. Vid placeringar enligt SoL och LVU ska ställning tas till om förutsättningar finns för ersättningstalan hos länsrätten.

HANDLÄGGNING

Beräkning av ersättningen

Var och en av föräldrarna ska ersätta kommunen med belopp motsvarande återbetalningsbeloppet vid underhållsstöd (underhållsstödslagen 25-27 §§). Som underlag för beräkningen utgår man dels från inkomster enligt uppgifter från det senast fattade taxeringsbeslutet och dels från det totala antal barn som föräldern är försörjningsskyldig för enligt 7 kap.1 § FB. Även om föräldrarna är sammanboende kan de ha olika antal barn.

Om en förälder har fullgjort sin underhållsskyldighet genom att betala ett engångsbelopp eller annat bidrag till barnets underhåll för den tid då barnet är placerat, behöver föräldern inte bidra till kommunens kostnader för vården.

Om barnet innan placeringen bott hos en förälder som uppburit underhållsstöd för barnet ska det redan finnas ett uträknat återbetalningsbelopp hos försäkringskassan för den andre föräldern. Då ska detta återbetalningsbelopp utgöra grund för beslutet gentemot den föräldern.

En förälders ersättningsskyldighet till kommunen gäller även om föräldern är placerad tillsammans med barnet om inte annat avtalats beroende på att föräldern står för del av barnets uppehälle vid placeringen.

Om en förälder uppbär försörjningsstöd saknas för tillfället förutsättningar för att ta ut ersättning och ersättningsbeslutet sätts till 0 kr.

Nödvändiga handlingar

Personbevis

Personbevis för utredning på barnet begärs in från skattemyndigheten för att få klarhet angående föräldrar, vårdnadshavare och deras aktuella folkbokföringsadresser. Alternativt hämtas uppgifterna från SPAR.

Senaste taxeringsbeslut

Begärs in av föräldrarna. Om dessa inte medverkar ska Skattemyndigheten på begäran lämna kommunen de inkomst- och förmögenhetssuppgifter som behövs för att fastställa en förälders ersättningsbelopp (6kap 2§ SoF).

Beräkningsunderlag

Blankett för beräkning av ersättningsbeloppet. (Bilaga)

Beslutsblankett

Blankett som innehåller beslutat ersättningsbelopp samt uppgifter om när och hur det ska betalas. (Bilaga)

Inkomstberäkning

Inkomstberäkningen baseras på den senaste taxeringen. Exempelvis grundas ersättningsskyldigheten under perioden februari 2004 - januari 2005 på 2003 års taxering, dvs. på inkomster under år 2002 osv. osv.

Som inkomst räknas:

- Inkomst av tjänst
(Bruttoinkomst (taxerad inkomst) minskad med avdrag för inkomsternas förvärvande, tex. arbetsresor)
- Inkomst av kapital
(Avdrag som har gjorts i deklarationen för skuldräntor och andra kostnader läggs till.)
- Studiemedel i form av studiebidrag
(Ej lånedelen)
- 1 procent av den del av skattepliktig förmögenhet som överstiger 900 000 kr
- Inkomst av näringsverksamhet
(som ska *ökas* med underskott från tidigare beskattningsår, utgift för egen pension med högst ett halvt basbelopp, avsättning till periodiseringsfond och ökning av expansionsmedel och *minskas* med återföring till beskattning av avdrag för avsättning till periodiseringsfond och minskning av expansionsmedel)

Den framräknade summan dvs. årsinkomstbeloppet minskas med 72 000. Beloppet som återstår läggs till grund för beräkningen av ersättningsbeloppet.

Beräkning av ersättningsbeloppet

Ersättningsbeloppet beräknas som en viss procent av föräldrarnas inkomst enligt ovan. Procenttalet bestäms med hänsyn till samtliga barn som föräldern är försörjningsskyldig för enligt 7 kap. 1 § FB. Alla barn ska räknas med, även de som lever utanför familjen. Procentsatsen är 14 procent för ett barn och 11,5 procent per barn för två barn samt 10 procent per barn för tre barn. För varje ytterligare barn ökas den totala procentsatsen med en procent.

Hjälpställ

Procentsats per barn om				
1 barn : 14	2 barn: 11,5	3 barn: 10	4 barn: 7,75	5 barn: 6,4
6 barn : 5,5	7 barn: 4,85	8 barn: 4,35	9 barn: 4	10 barn: 3,7

Exempel

En pappa är försörjningsskyldig för 4 barn. Han är ersättningsskyldig för två placerade barn. Hans framräknade årsinkomstbelopp är 180 000 kr vilket minskas med 72 000 kr. Det blir 108 000 kr. Den inkomsten används sedan för att beräkna ersättningsbeloppet per barn:

$7,75 \% \times 108\,000 = 8\,370$ kr per barn och år eller 697 kr per barn och månad.

Ersättningsbeloppet blir alltså 1 394 per månad för de två placerade barnen tillsammans.

På försäkringskassans hemsida finns ett beräkningsverktyg för återbetalnings-/ ersättningsbeloppet som kan användas som hjälpmedel: www.fk.se

Barnets egna inkomster

Om ett barn har egna inkomster t.ex. sjukersättning eller lön, kan det påverka nivån på föräldrarnas ersättning till kommunen. Barnets inkomster beräknas på samma sätt som föräldrarnas, men grundavdraget är 48 000 kronor.

Om barnets inkomster överstiger 48 000 kronor minskas föräldrarnas ersättningsskyldighet med hälften av den inkomst som överstiger 48 000 kronor.

Exempel

Barnet har en egen årsinkomst inkomst på 70 000 - grundavdraget 48 000 = 22 000 kronor. Hälften, dvs. 11 000 kronor, reducerar de belopp föräldrarna tillsammans ska betala till kommunen. Respektive förälders ersättningsbelopp reduceras i detta exempel med 5 500 kronor per år.

Kommunicering av beräkningsunderlaget

Innan ett beslut fattas om att föräldrar ska betala en viss ersättning ska beräkningsunderlaget och beräknad ersättning kommuniceras med dem. Föräldrarna blir därigenom informerade om beräkningssättet och ges möjlighet att se om underlaget är korrekt. Det ger dem även möjlighet att eventuellt begära jämkning av ersättningsbeloppet. Föräldrarna ska informeras om att beloppen omräknas årligen fr.o.m. februari samt när antalet barn, som de är försörjningsskyldiga för, ändras.

Jämkning

Om det framräknade beloppet bedöms vara oskäligen i förhållande till respektive förälders ekonomiska förmåga eller sociala situation kan ersättningen jämkas till en skälig nivå.

Det kan exempelvis vara så att föräldrarnas inkomst har förändrats sedan det inkomstår som varit underlag för beräkningen eller för att föräldern står för vissa av barnets kostnader.

En anledning kan också vara att barnet regelmässigt vistas hemma hos föräldern exempelvis varje helg. Jämkningsen kan även göras uppåt, exempelvis om föräldern får barnpension för det placerade barnet. Anledningen till jämkningen ska anges i beslutet. Jämkning kan ske redan från början eller vid ett senare tillfälle.

För att göra en bedömning av behovet av jämkning kan lämpligen en jämförelse göras med föräldrarnas ekonomi i förhållande till normen för försörjningsstöd. Om föräldern har en inkomst i nivå med normen, finns för tillfället inte utrymme att betala någon ersättning. Föräldern ska inte betala mer än sitt eventuella överskott, får alltså inte hamna under normen.

Beslut om ersättning

Beslutet ska innehålla ersättningsbelopp samt uppgifter om när och hur det ska betalas.

Om det framräknade ersättningsbeloppet blir lägre än 100 kr per barn och månad tas ersättningen inte ut. (blankett bilaga)

Delgivning av beslut

Beslutet ska delges respektive förälder. Beslutet ska även överlämnas till den som enligt förvaltningens rutiner är ansvarig för upplägg och bevakning i ekonomisystemet.

Överklagan

Nämndens beslut om vad en förälder ska betala i ersättning till kommunen kan ej överklagas med förvaltningsbesvär.

Ändring av ersättningsbelopp

En förälders försörjningsskyldighet kan komma att ändras genom att flera eller färre barn ska försörjas. Förändringen påverkar procentsatserna vid beräkning av ersättningsbeloppets storlek. En omräkning görs då i anslutning till den förändrade försörjningsskyldigheten och kan således ske när som helst under året.

Årlig omräkning

Ersättningsbeloppet ska omräknas varje år utifrån det senaste taxeringsbeslutet och avse perioden 1 februari - 31 januari. Om en förälders ekonomiska förhållanden ändras under perioden kan nytt avgiftsbeslut fattas. Den årliga omräkningen av ersättningsbeloppet som grundar sig på ny taxering är inte ett nytt beslut om att betala ersättning till kommunen utan endast en omräkning av beloppet. Delgivning av beräkningsunderlaget ska därför inte ske. Respektive föräldrar ska underrättas om det nya ersättningsbeloppet.

Umgängesavdrag

I enlighet med reglerna för underhållsstöd kan avdrag på ersättningsbeloppet göras om barnet vistas hos föräldern minst fem hela dygn i sträck eller i minst sex hela dygn under en kalendermånad. För varje dygn är avdraget 1/40 av ersättningsbeloppet per månad. Som ett dygn räknas tiden mellan klockan 00.00 och 24.00.

För motsvarande tid kan föräldern söka underhållsstöd hos FK för den tid barnet vistas i hemmet, exempelvis under skollov.

UTEBLIVEN BETALNING

Ersättningstalan vid placeringar enligt SoL och LVU

Om en förälder inte betalar ersättning i enlighet med fattat beslut ska ersättningstalan väckas hos länsrätten om det finns förutsättningar för detta.

Förutsättningar för ersättningstalan

I de fall en ersättningsskyldig förälder inte frivilligt betalar enligt beslut för kostnader som stadsdelsnämnden haft enligt 8 kap 1 § SoL uppstår ett krav mot föräldern. Nämnden kan med stöd av 9 kap. 3 § SoL väcka talan om ersättningen hos länsrätten.

Talan hos länsrätten måste väckas inom 3 år från det stadsdelsnämndens kostnader uppstod. Ersättningstalan får inte bifallas av länsrätten om föräldern genom att betala det uppkomna kravet kan antas bli ur stånd att klara sin försörjning, dvs. om föräldrarnas hushåll skulle hamna under aktuell norm för försörjningsstöd om kravet betalas.

Utredning om betalningsförmåga

Om föräldern inte betalar enligt beslutet ska förvaltningen skicka två betalningspåminnelser efter 7 respektive 7 dagar. Om föräldern ändå inte betalar får kravet därefter ej gå till inkasso utan föräldern ska kontaktas för att utredning om anledningen till att betalning uteblivit. Om det är nödvändigt ska föräldrarnas aktuella ekonomiska situation utredas så långt det är möjligt. Den enskilde ska alltid erbjudas möjlighet att presentera och diskutera sina ekonomiska förhållanden.

Det avgörande är om föräldrarnas *hushåll* hamnar under den aktuella normen för försörjningsstöd (ekonomisk grundtrygghet) om hon/ han betalar kravet. Vid beräkningen ska hänsyn inte tas till skulder. Om föräldern inte medverkar till att utredningen kan genomföras har förvaltningen ändå rätt att göra kontroller med försäkringskassan, skattemyndighet, arbetsgivare, etc. utan föräldrarnas samtycke.

Kraveftergift

Om utredningen visar att föräldrarnas förhållanden har ändrats så att denne inte inom rimlig tid kommer att kunna betala det uppkomna kravet får stadsdelsnämnden enligt 9 kap. 4 § SoL helt eller delvis efterge detta. Kravet avslutas därmed.

Detta beslut går inte att överklaga.

Sannolikt blir det samtidigt aktuellt att besluta om en ändring av fortsatt ersättningsbelopp.

Ansökan till länsrätten

Visar genomförd utredning att det är styrkt eller troligt att den föräldern har betalningsförmåga ska talan väckas hos länsrätten.

Ansökan ska göras vid den länsrätt inom vars domkrets föräldern är bosatt och innehålla följande uppgifter:

- Namn, adress och telefon till den nämnd som söker och till handläggaren
- Den ersättningsskyldiges namn, personnummer, adress och telefonnummer
- Vad saken gäller: Talan om ersättning för kostnader som kommunen haft enligt 8 kap 1 § andra stycket SoL.
- Avseendemånad och belopp
- Utredning som visar att den enskilde har betalningsförmåga
- Yrkande: Stadsdelsnämnden yrkar att Länsrätten ålägger motparten att till stadsdelsnämnden återbetala kostnader enligt ovan med vidstående belopp jämte ränta enligt 6 § Räntelagen till dess betalning sker.

Kopior på beslut om motpartens ersättningsskyldighet, på beräkningsunderlag för ersättningsskyldighet, samt kopia på utredning gällande motpartens aktuella ekonomiska situation ska bifogas ansökan till länsrätten. (Bilaga)

Eventuell länsrättsdom i kommunens favör utgör underlag för ansökan om utmätning hos Kronofogdemyndigheten.

Indrivningsåtgärder vid placeringar enligt LSS

Vid placeringar enligt LSS skiljer sig kravhanteringen jämfört med vid placeringar enligt SoL eller LVU. Vid placeringar enligt SoL eller LVU regleras lagsökningen i SoL men vid placeringar enligt LSS är det inkassolagen som styr, liksom vid exempelvis obetalda barnomsorgsavgifter.

Lämplig hanteringsmodell

Om en förälder inte betalar ersättning i enlighet med fattat beslut kan lämpligtvis rutinerna som förvaltningen tillämpar vid exempelvis obetalda barnomsorgsavgifter användas.

Förenklat innebär detta följande:

Om inbetalning uteblir ska *en påminnelse* sändas till föräldern innan eventuella inkassoåtgärder vidtas.

Om föräldern trots påminnelsen inte betalar skulden måste man, utifrån omständigheterna i det enskilda fallet, ta ställning till om man ska vidta indrivningsåtgärder eller inte. Det ekonomiska ansvar som vilar på kommunen innebär att utgångspunkten är att indrivningsåtgärder ska vidtas om det inte finns särskilda skäl i det enskilda ärendet.

Om man har beslutat att indrivningsåtgärder ska vidtas blir nästa steg att förvaltningen lämnar indrivningen i uppdrag till det inkassoföretag som staden lämnar indrivningsverksamheten till.

Om ett ärende lämnas till ett inkassoföretag innebär det inte att förvaltningen överlämnar sin beslutanderätt till inkassoföretaget. De överväganden som måste göras med anledning av vad föräldern framför ska alltså förvaltningen ta ställning till. Inkassoföretaget sköter enbart de administrativa åtgärderna för att driva in fordran.

Den första indrivningsåtgärden är *ett inkassokrav* (kravbrev) till föräldern. Om föräldern inte bestrider kravet som framställts i kravbrevet skickas en skriftlig *ansökan om betalningsföreläggande* till kronofogdemyndigheten i den region där föräldern har sin hemvist.

Om föräldern fortfarande inte bestrider kravet meddelar kronofogdemyndigheten utslag i enlighet med ansökningen. Utslaget utgör sedan exekutionstiteln.

Om föräldern däremot bestrider det krav som framställts i kravbrevet ska ansökan om betalningsföreläggande inte ske om föräldern framställt en sakligt grundad invändning. Förvaltningen får i en sådan situation i stället väcka talan vid domstol genom stämningsansökan.

Bilagor

1. Utdrag ur centrala lagar och förordningar
2. Skriftlig information till föräldrar
3. Blankett för beräkning
4. Blankett för beslut
5. Blankett för ansökan till länsrätten

**Information till föräldrar om underhållsskyldigheten när barn
under 18 år placeras i familjehem eller på institution.**

Alla föräldrar har enligt lag försörjningsskyldighet för sina barn. Om barnet inte bor tillsammans med en förälder ska föräldern betala ett underhållsbidrag.

När barn är placerade i familjehem och eller på institution genom socialtjänsten har föräldrarna i stället skyldighet att bidra till kommunens kostnader för vården. Det gäller både om placeringen är frivillig (enligt SoL eller LSS) eller sker utan samtycke (med stöd av LVU). Det gäller också både vid tillfälliga och stadigvarande placeringar. Skyldigheten upphör när barnet fyller 18 år.

När ett barn placeras av Stockholms stad ska utredaren alltid göra en utredning om föräldrarnas försörjningsförmåga och fatta ett beslut med ett ersättningsbelopp för vardera föräldern. Innan beslutet fattas informeras föräldern om beräkningen och får då möjlighet att se om beslutsunderlaget är riktigt.

Var och en av föräldrarna ska ersätta kommunen med ett belopp som beräknas på samma sätt och är lika stort som återbetalningsbeloppet vid underhållsstöd.

Beräkningen grundas på föräldrarnas inkomster enligt det senaste taxeringsbeslutet och på det totala antal barn som föräldern är försörjningsskyldig för. Beloppet får inte överstiga underhållsstödsbeloppet.

När ett barn dygnetrunt placeras medför det att föräldrarna förlorar rätten till de socialförsäkringsförmåner som är knutna till att de har barnet i sin vård.

Socialtjänsten är skyldig att meddela försäkringskassan när ett barn placeras utanför hemmet. Om underhållsstöd betalas ut från försäkringskassan kommer detta att dras in helt. Det utbetalas varken till föräldern eller socialtjänsten.

När barnet flyttar hem igen måste föräldern söka underhållsstöd på nytt hos försäkringskassan.

Andra bidrag som inte längre betalas ut till föräldern när barnet är placerat är barnbidrag/studiebidrag, del av bostadsbidrag och försörjningsstöd för barnet.

För ytterligare information vänligen kontakta handläggaren nedan.

.....
Namn

.....
Telefon

Förvaltning:	Datum:
Handläggare:	Telefon:

Beslut enligt 8 kap 1§ andra stycket SoL / 20 § LSS samt 6 kap 2-4§§ socialtjänstförordningen.

Ersättningsskyldig förälders personuppgifter

Efternamn och förnamn	Personnummer
Adress	Telefon

Placerade barns personuppgifter

Efternamn och förnamn	Personnummer

Beslutat ersättningsbelopp

----- kronor per barn och månad	Totalt ----- kr per månad
---------------------------------	---

☐ Inbetalning

- Ersättningsbeloppet ska inbetalas till förvaltningens postgironummer -----
- Du ska ange ditt personnummer och vilken period ersättningen avser.
- Inbetalningen ska senast vara förvaltningen tillhanda den sista vardagen i den månad som ersättningen avser.
Om inbetalningen uteblir efter förfallodatum överlämnas ärendet efter två betalningspåminnelser och eventuell utredning till lagsökning i domstol.

- ☐ Beslutat ersättningsbelopp understiger 100 kronor per barn och månad och ersättningen tas därför inte ut och inbetalning behöver inte göras.

Övrig information

Beloppet omräknas årligen utifrån det senaste taxeringsbeslutet. Du underrättas därefter om det nya ersättningsbeloppet.

Om antalet barn som du är försörjningsskyldig för ändras under året kan avgiften omräknas och du bör då kontakta din handläggare snarast.

Handläggarens underskrift

- ☐ Beräkningsunderlaget bifogas

Bilaga 4

Förvaltning:

Datum:

Handläggare:

Telefon:

Enligt 8 kap 1§ andra stycket socialtjänstlagen, 20 § LSS och 6 kap 2-4§§ socialtjänstförordningen är föräldrar skyldiga att i skäligen utsträckning delta i kommunens kostnad för vården av placerat barn. Skyldigheten gäller placeringar enligt SoL, LVU och LSS.

Placerade barns personuppgifter

Efternamn och förnamn	Personnummer

Förälders personuppgifter

Efternamn och förnamn	Personnummer
Adress	Telefon

Förälders försörjningsskyldighet för övriga minderåriga barn

Födelsedatum			
			Aktuell procentsats ①

Beräkning efter senaste taxeringsbeslut

Inkomst av tjänst	
Inkomst av kapital	+
Studiebidrag	+
Inkomst av näringsverksamhet	+
1 % av skattepliktig förmögenhet	+
Årsinkomstbelopp	=
Grundavdrag	-
Avdrag för barns inkomst	-
Ersättningsgrundande årsbelopp	=
Ersättning per barn och år (Ersättningsgrundande årsbelopp x Aktuell procentsats/ 100)	=
Ersättning per barn och månad (Ersättning per år/ 12, dock max underhållsstödsbeloppet)	= kr/ mån
Total ersättning för alla barn per månad	= kr/ mån

Handläggarens underskrift

① Procentsats per barn om									
1 barn :	2 barn:	3 barn:	4 barn:	5 barn:	6 barn :	7 barn:	8 barn:	9 barn:	10 barn:
14	11,5	10	7,75	6,4	5,5	4,85	4,35	4	3,7

Förvaltning:

Datum:

Handläggare:

Telefon:

Till
Länsrätten i

SÖKANDE

Nämnd	
Adress	Telefon

MOTPART

Namn	Personnummer
Adress	Telefon

SAKEN

Talan om ersättning för kostnader som kommunen haft enligt 8 kap 1§ andra stycket SoL.	
Avseendemånad, år	Belopp, kr
Två betalningspåminnelser har skickats ut och utredning som visar att motparten har Betalningsförmåga har genomförts.	

YRKANDE

Stadsdelsnämnden yrkar att Länsrätten ålägger motparten att till nämnden återbetala kostnader enligt ovan med vidstående belopp jämte ränta enligt 6 § Rättelagen till dess betalning sker.	Belopp som krävs, kr
---	----------------------

Handläggare/ beslutsfattare

- Bilagor: ☐ Kopia på beslut om motpartens ersättningsskyldighet
☐ Kopia på beräkningsunderlag för ersättningsskyldighet
☐ Kopia på utredning gällande motpartens aktuella ekonomiska situation
☐
☐